

„Edinost“ izhaja vsako drugo in četrto sabota vsakega meseca in velja za Trst vse leto gl. 2 kr. — zunaj Trstu po pošti vse leto 2 „ 40 „ polu leta „ 1 „ 20 „ „ četrt „ — „ 70 „ „ Za oznanila, kakor tudi za „poslanice“ se plačuje za navadno trlistopne vrste:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat
Za vsake črke po prostoru.

EDINOST

Posamezne številke se dobivajo po 7 kr. v tabakarnah v Trstu pri pošti, pod obokom tik Kalistrove hiše, na Belvederu pri g. Bertolini, V okolici: Na Opčinah v Isteriji, na Proseku pri g. Gorjupu, v Barkoli pri g. Ani Takan in v Bazovici pri Ani Tuš, v Skednji pri Fr. Sanein M. Magdalent zg. J. Ježu. Naročnina in vsa pisma naj se pošiljajo uredništvu v Trstu.

Glasilo slovenskega političnega društva tržaške okolice.

„V edinosti je moč“.

Poziv.

Z ozirom na sedanje potrebe je proménilo politično društvo „Edinost“, katero je sedaj le za Trst in okolico ustanovljeno bilo, svoja pravila ter rastegnolo svoje delovanje po vsem Primorskem.

Ker je politično društvo za brambo narodnih pravic v prvi vrsti poklicano, da izobraži kmečko ljudstvo in se v vsakej potrebi poteguje za vsakovrstne pravice in potrebe, pozivlja podpisani odbor vse Primorce, Okoličane in Istrane, naj mnogobrojno v društvo pristopijo. Vse č. gg. duhovne vabimo, naj blagovoljno o tej stroki delajo in začasno poverjeništvu v svojem kraju izvršujejo, dokler ne bode stvar dobro organizirana. Iz malega raste veliko; ko bode društvo imelo mnogo udov, razprostre lažje svoje področje posebno v sosedno Istro. Vedno bodi geslo: V Edinosti je moč, razločka mej posameznimi narodnostmi ni, ker vsi smo Slovani, in ko taki bodemo krepili naš narod sebi in Avstriji v prid ter korakali do cilja.

Odbor.

Avstrijsko mišljenje.

Do duše smo se pretresli i čudom čudili, ko nam je poročil graški dopisnik pretresajočo vest, do se je na tamošnjem vseučilišči osnovalo društvo, katerega namen je, buditi avstrijsko mišljenje.

Zgodovina vseh časov in vseh narodov nam prejasno kaže, kako krepke vezi vežejo človeka na rojstno zemljo, na grobe njegovih dedov. Eskimo ljubi ledeno svojo zemljo prav tako, kakor Arab vroče puščave, Indijan ne more živeti brez temnih gozdov, divjak se z ljubeznijo drži svojih tal ter jih v potrebi brani do zadnje kaplje krvi. Cela ljudstva so rajša pod mečem podlegla in v ognji poginola, nego bi bila pripustila rojstno deželo sovražniku, spominjamo le mestij Kartago i našega Metula; Črnogorec že stoletja brani na smrt i življenje nerodovitne, osorne, predrage svoje pečine, Edini židovski rod, ki je v babilonskej sužnosti tolikanj zdihoval po svojej domovini, zgubil je ljubezen do nje; a njega je zadela božja kazen zaradi njegove trdovratnosti i trdosrčnosti, da zdaj brez doma po svetu roma i ljudi dere; Jeruzalem nij več njegova do-

movina; v svarilo nam je njegova osoda; ker nema domovine, zato i srca nema, zato mu je dom blago, bodi pravično, bodi krivično, o tem se ne briga.

Res je sicer, da so se narodi preselevali, ali to se je godilo zaradi tega, ker so se tako pomnožili, da domača zemlja nij mogla več vseh živeti, ali ker se nijso mogli braniti močnejšim, razširajočim se narodom; tu je bila tedaj, potreba, katera jih je silila iskati si novih selišč, nikakor pa ne mlačnost do lastne domovine.

Natora nij le ljudem, celo živali je vcepila v srce ljubezen do domačih tal; divja zver ljubi svoj brlog, ptici je milo svoje gnezdo, i če jo mrzel veter žene od nas v gorke kraje, vrne se na pomlad zopet na prejšnje mesto i poišče si starega gnezda.

Ljubezen do doma je tedaj prirojena, natora jo zahteva; zato je postala zakon, povsod in vselej veljaven i neovrhljiv.

Ker je prerrojena, zato nij nobene šole, v kateri bi se mogla naučiti, nobenega društva — razen graškega! — v katerem bi se mogla gojiti; ona ne stanuje toliko v umu, kolikor v srci, katero jo toliko bolj čuti, kolikor plemenitejšje je.

Izobraževanje srca in uma ta plemeniti čut jako krepča i vzvišuje, ter ga more tako povzdignoti, da človek zanj z veseljem dá imenje i življenje, kar je bilo uže zgoraj dokazano.

Študente na visocih šolah, ki imajo še gorke srce, ki so čitali v starih klasikih toliko ganljivih dogodeb i našli toliko vzvišenih izgledov o narodnem mišljenji, moral bi čut do domovine pred vsem ogrevati ter jim živo polniti srce. Kdor nij bil do solz ganjen pri besedah, katere Homer polaga na jezik Odiseju, da hrepeni po smrti, ako zagleda le dim nad Itako, ta nij vreden, da je glodal šolske klopi, temu poduk nič nij koristil, podoben je vedru, ki vodo zajemlje ter jo zopet izliva.

Od kod pa je to, da imajo nemški študentje na graškem vseučilišči tako malo avstrijskega mišljenja, da na svojo sramoto spoznavajo nepotrebno potrebo društva, v katerem bi se budilo avstrijsko mišljenje?

Rekli smo, nepotrebno potrebo, ker vseučiliščniku nobeno društvo ne vcepi več v srce avstrijskega mišljenja, ako ga uže iz gimnazije saboj nij prinesel.

To mrzlo avstrijsko mišljenje izhaja iz popačenosti, slabih izgledov, sebičnosti, iz splošne moralične gnjilobe, ki se je, kakor kužna bolezen, vgnezdila v velicij mestih vzvlasti mej svetom, kateremu navadno pravimo, da je izobražen.

Avstrijsko-nemškemu časnikarstvu gre žalostna slava, da je podrlo skoraj vse stebre, na katerih je slonela javna morala. Rabilo je i še rabi strankarstvo, sebičnosti, obrača veter po plašču, priporoča začetja, ki so postavljeni na golufijo, za novčni cvenk troši laži, za novčni cvenk obrekuje pošteno delo, za novčni cvenk hvaliza gnjusna dejanja, kdor ga plača, ta ga ima. Enej narodnosti žge kadilo, drugo blatom blati, tako povzročuje razpore i sovraštvo mej narodi ter razdira najsvetejše vezi, ki vežejo rod na rod, človeka na človeka. Kaj je njemu svoboda? Morda pravica? O ne, tu socijalni demokratizem, tam tlačanstvo i robstvo. I tako časnikarstvo rabi celo vladnim krogom ter vživa državno podporo!

Je li pri tako žalostnih razmerah mogoče, da bi se krepilo avstrijsko mišljenje vzvlasti mej neskušeno mladino? Ali se je čuditi, da se širi socijalni demokratizem, pred katerim nijso varne kronane glave?

Če mladine, katera je namenjena, da prevzame državne službe, da v roke vzame državno krmilo, ne vnema državno mišljenje, kaj bode z državo?

Odgovor na ta prašanja jo tako lahek, da ga nam nij treba dati. Surova bodočnost nas čaka, ako se ne odvrno vzroki, ki spodjedajo javno moralo ter moré ljubezen do države. Da smo v rimskem senatu, klical bi „ab rostro“: Videant consules, ne quid res publica detrimenti capiat.

Ni dovršeno.

Ob cesti stoji zidovje, njegove črte kažejo, do bode krasna hiša; doslej je dozidana le do prvih oken; ptujec postoji mimogrede, maje z glavo in omili se mu, da ni hiša uže dovršena, da bi se njegove oči veselile na lepem poslopji. Radovedno ugiblje, zakaj se poslopje nij dovršilo.

Razne zavire so bile, odgovarja mu veseli pastir, gospodar tega zidovja si je prišlužil toliko, da je kupil zemljo in postavil temelj. Sosedje so vselej zabranjevali in tako

je napredovala stvar le počasi, ko si je privsojeval zemljo s krvavimi žulji, a zdaj stoji temelj, vsak lahko pozna, do bode krasno poslopje, ko bode dodelano, ali zdaj se ni več bati propada, ko se zopet nabere zaslužek, rastla bo hiša in pod njenim krovom bo stanovalo blagostanje in blagi mir.

Slovanstvo na jugu je podobno tej sliki, bilo je pusta zemlja, po kateri je krvoločni Turek pustošil tla in gnojil jim z trupli uboge raje. Dan danes stoji temelj, vidijo se zidovja lepe črte, ktere so stale obilo truda, obilo krvi, mej grmenjem topov in pokanjem pušk se je pokladal temeljni kamen na desnem bregu Dunava, umirajočega kozaka je objemala smrt koščeno roko, ko je smehljaje zatiskal oči, pozabil na smrtno bolečine, ni se ozrl na vročo kri, ki je iz smrtno rane kipela; njegovo oko je zrlo le valove njegovih bratov, ki so preko Dunava dohajali; to mu je hladilo rano in zaspal je zadovoljin, saj je videl začetek, in upanje ga je spremljevalo onkraj groba, da bode stvar tudi dovršena.

Ni dovršeno, to je tužni glas, ki odmeva od Balta do Adrije in od Urala do Balkana. Da pa je vtemeljeno, to je gotovo, to vidi ves svet in iz tega temelja zraste v ugodnem času veličansko poslopje, ktero je jedva iz tla pogledalo. Ni dovršeno, žuga s pestjo ruski vojak pred Carigradom; mesec na Aji Sofiji mu zoprno blešči in dim angleškega brodovja mu tlači srce, nemiren s puško ob tla udari, raji bi metal smrtna zrna iz nje mej vrage, kateri so ga v sredi dela zavrlji, da nij mogel dovršiti svete dolžnosti, katero so mu dedje in pradedje naložili.

Evropski kongres, to je zdaj beseda, ktera dela razne vtiske mej narodi; kakor se Anglež in Madžar veselita, tako zadeva Slovanstvo na drugej strani bridki udarec; diplomacija ni za svobodo, le meč preseka okove, ki žulijo narode, in ker je moral meč v nožnico, da rujavel čaka krepke roke, ki ga izdere in zasukne s tolikanj večjo močjo; ni dovršeno, ampak le odloženo. Glavno prašanje ni rešeno, zatoraj ne bode stalnega miru, in ker je devetnajsto stoletje odloženo edinstvu narodom, nakopiči se kmalu mnogo tvarine, ki se plazn enako preko vséh zaprek spusti in naravsko zedini ter prilepi s krvjo pečat edinosti. Potem jedva požene oljičin brst miru in gorje onemu, ki bi se drznol sveti stoletni pečat poškodovati.

Ni izvršeno, to gre od ust do ust, v srci pa nosimo upanje in gotovost, da bode izvršeno ob času, ki ga je po naravi Bog odločil slovanskemu narodu.

Do tistega časa pa bodimo vstrajni, kajti petelin zapoje svobode beli dan in ura odbije robovanju.

Dopisi.

Iz Dubrovnika.

Gotovo so ga Turci na meh odrli, minolo je uže šest mesecev, kar je pobral šila i kopita pa šel, da nobenega glasú nij

več od njega, tako hoste modrovali tam v Trstu, ki stoji nekod onde pod Opčinami. Kaj še! še sem živ še; prebredel sem res nekoliko sveta tam okoli Bara i škaderskega jezera, če veste, kde je to. Videl sem tudi Podgorico, lep kraj ta Podgorica, ki bode kakor pravijo Črnogorci, prihodnji knježev konak. Hočete li, da Vam o Črnogorcih kaj povem? Kaj tega treba, saj Vam je znano, kakovi junaci so oni, ni vraga se ne bojé, kako li Turka? Sicer pa imajo dobro srce, vendar se zadnje čase nekako ostro držé, ker niso prav zadovoljni s tem, kar jim je kongres „račil“ določiti. Tam gori v nemškem rajbu so sedeli možje, gostili se i delili zemljo, za katero so se drugi borili; to Črnogorcem nij prav po volji, še manj so prijatelji Andrašiju, ki jim še vse Bojane nij privoščil. Jako mrzki so tudi sedanjemu avstrijskemu konzulu i to ne brez vzroka, kajti ta mož očitno na ogled nosi neko prezirnost i vede se, kakor bi Črnogorci bili njemu podložni, to pa žali črnogorski ponos, ki se nobenemu ne uklanja. Celo telegrafski ured v Trstu je razžalil sinove Črne gore. Mora uže biti tam kakov kontrolor, zaljubljen v polumesec, da svojeglavno dela. Ta oblasten gospod je namreč zavrnil slovansko uredsko poslanico, ki bi se bila imela izročiti črnogorskemu opravniku v Trstu, z ošabno francosko poslanico, v katerej je rekel, da je ne umeje i zahteval, naj se mu telegrafira v francoskem, laškem, nemškem, ali angleškem jeziku. Tega gospoda bi trebalo malo po prstih krenoti, da ne bode tako očitno kazal sovraštva do slovanskega jezika, ki ima v telegrafskih uredih po postavi tako pravico, kakor drugi jezici.

Iz Ljubljane 10. julija.

V nedeljo popoldne je bila v Spodnej Šiški svečanost, kakošne se ondotni prebivalci še ne spominjajo. Praznovali so tamošnji domačini vstanovitev čitalnice, ki je bila tako okrašena s trobojnicami, da je moral vsak priznavati, da je bilo tem izvrstnim narodnakom res kaj za to, da se pravo rodoljubje pokaže. Ljudi od vseh strani je toliko prihitelo k tej svečanosti, da se je Šiska kar naglo v tabor spremeniła, posebno v čitalničnih prostorih je bilo že okoli 10. ure zjutraj vse zasedeno. G. zakotnik, ko predsednik te čitalnice, je lepo govoril o namenu tega društva, ktero kaže pravi pot do tiste omike, po katerej se narodna zavest zbuja in širi. Lepe domačinke s prekrasno pečo na glavi so deklamovale o trpečih bratih na Balkanu, kar je bilo z burnimi živioklici sprejeto. Lepo petje pevskega zbora ljubljanske čitalnice, društva „Sokol“ in vojaška godba je ljudstvo jako navduševala. To veselje je trajalo v pozno noč, domoljubi pa, ki so to napravili, dali so tudi drugim občinam najlepši zgled, kako naj se ljudstvo podpira, da zadobi omiko, ktera mu ponuja boljšo bodočnost. Živeli tedaj Šiškarji! Spomnili so se nas tudi tržaški Slovenci z lepim telegramom.

Ljubljančanje so zelo nevoljni na svojega župana, ker domačih vojakov, ki so po

več let popotovali skoz Ljubljano iz Trsta v Bosno, nič nij hotel pogostiti, še bolj pa zato, ker je odgovoril na interpelacijo Regalija, da je šel na kolnico pozdravljat poveljnika, družega pa nij bil dolžan storiti. In ta župan je vladin mož!

V Rojani 18. julija.

Deset let je minolo, kar se je ustanovila naša čitalnica in v teh minolih letih je čitalnica storila toliko, da morda nobena na Slovenskem ne enoliko. Desetletnica je bila pa tudi dostojno praznovana in obilo ljudstva se je zbralo k besedi. Spored se je vršil v redu, prvosednikov govor je povdarjal izobraževanje naroda i dokazoval, da k temu čitalnice naj več pripomorejo ter bil zaključen s željo, da bi rojanska čitalnica v deset letih zopet praznovala dvajsetletnico, kar je z burnimi živioklici sprejeto bilo. Barkovljanski pevci so sodelovali iz rodoljubnosti pri besedi pod vodstvom mladega pevovodja, g. Bartlja, in želi obilo pohvale, saj so je tudi vredni bili. Ko se jim je po besedi napilo, zvene so čaše na njih zdravje: Živeli Barkovljani!

Deklamacija *Orjaška igrača* je gospodič Lulek dobro izvršil, *Zgubljeni sin* je deklamovala prijetna gospodičina J. Hakljeva, tako dobro, da je občinstvo veselo iznenađeno bilo. Nastopi ona tudi v jutrajšni igri *Mutec* in nadejamo se zopet dobrega vspeha od talentirane gospodičine.

Igra *Zakonske nadloge* se je vršila tudi dobro in v redu, igralci in igralke so bolj ali manj svoje role dobro izvršili. G. Dolinarjeva je na odru uže znana dramaturga in rado videna diletantinja, da igra izvrstno, to je znano. G. Wolf, dramatični reditelj, trudi se mnogo in pomaga dramatik v rojanski čitalnici obilo; na odru je vedno na svojem mestu. G. Benčan je prav dobro, izgledno igral. G. Žitko in gospodičina Lulekova sta izvršila svoje delo tudi dobro.

Pod milim nebom je bila potem društveno zabava prav živahna, prostor je bil z lampijoni razsvitljen, občinstvo pa je sedelo okrog miz v večernem hladu pri čaši pive in vina in pevci so peli z veliko pohvalo. Da se je govorilo in napivalo, to se ve; spominjalo se je južnih in severnih bratov, ki so se borili za oslobojenje. Spomnili so se desetletnice tudi z brzjavami: prvi predsednik g. I. Zor, prognan iz Ljubljane v Črnovice v Bukovini, s temi besedami: „Kupico moldavca v roki pijem slavni hčerki, nje čestiteljem na zdar! živela! živeli mnogaja leta!“ Živio! je zaorilo po dvorani v hvaležni spomin, da je on položil temeljni kamen rojanski čitalnici in probujenju tržaške okolice. Drugi brzjav so poslali vrlji Kropenci in sicer bralno društvo Sloga: „Društvo Sloga v Kropi čestita čitalnici k desetletnici in vam vrlim boriteljem slovenske narodnosti na obalih jadranskega morja ter vam kliče: živela čitalnica Rojanska! živela vzajemnost slovanska. Živela Sloga!“ Živeli Kropenci! odmevalo je

na vse strani. Godba je igrala in občinstvo pa se je pod milim nebom radovalo.

Vse se je vršilo v lepem redu in še le proti jutru so zadnji gostje odhajali, želeči še večkrat take zabave.

Kritični politični pregled.

O notranjej politiki je sedaj vse tiko, ker praznujejo državni in deželni zbori, ministri pa so na počitku v raznih toplicah; le na Ogerskem se je uže začelo volitno gibanje za državni zbor; v dotičnih shodih se veliko govori, pije i pretepa.

Bosno i Hrcgovino zasedemo. Naši vojaci so na mejah tako postavljeni, da jih vsak dan lahko prestopo i nij več dvombe, da bodo v prihodnjem tednu na tujej zemlji. Turške trume zapuščajo te deželi, nekoliko se jih pomika nazaj proti Mitrovici, druge stopijo pri Kleku na ladije ter odplujó v Carjigrad. Večidel prebivalstva v Bosni i Hrcgovini pozdravi z veseljem naše vojake, zato je upanje, da večih bojev ne bode; tu i tam vendar Turci mislijo na upor. V Hrcgovini so naši lovci imeli uže majhen boj. Ko se namreč ti prevažali živež, napali so jih baži božuki, da bi jim ga vzeli, ali Turci so bili, tepeni i zgubili so več mož, naših je le eden pal.

Zadnje dni se je vrnolo nekoliko pobeglih kristijanov v Hrcgovino ter so postavili kočé, a Turci so jih napali, veliko pomorili ter jim požgali kočé i žito na polji.

Angleži so naglo zasedli otok Cipros in uže vihlja angleški prapor na otoku. Angleži so nagli, ko je treba kaj storiti, pri nas nij to tako, skoraj vedno smo prepozni; kedaj bi uže lahko v rokah imeli Bosno i Hrcgovino, pa še vedno čakamo, kakor bi imela nam sama v naročje pasti.

Lahi se grdo držé, nič nijso zadovoljni s kongresom, ker jim nij nobene dežele dal; da si kri hladé, zato pa preté Avstriji i zahtevajo zase Trst, Istro i Tridentinsko. Zadnje nedeljo so imeli tabor v Rimu, v katerem so glasovali za vojno zoper Avstrijo, da si pridobé zgoraj omenjene dežele.

Laški rovaši znajo dobro slepariti ljudstvo, ki naših razmer nič ne pozna i misli, da so na Primorskem sami Lahi i da se jim strašno hudo godi. Da bi laško ljudstvo znalo, da nobenemu Lahu na Avstrijskem nobene sile nij, in da jih fe le peščica, gotovo bi se malo brigalo zanje; ker pa podpihvalci vedno vpijó, da nosijo robski jarem, i da trpe tako preganjanje, kakor prvi kristijanje, zato nij čudo, da je reč drugačna in ozbiljnega premislika vredna, kajti na Laškem nema vlada veliko moči, ona je le vršiteljica narodove volje i zato mora delati tako, kakor želi i zahteva narodova večina.

Poročilo

političnega društva „Edinost“ obravnava v XVIII. občnem zboru v Škedenji 5. maja 1878.

(Dalje in Konec).

G. Doleneč: Jaz nisem dobro razumel g. Sancina.

G. Nabergoj pojasne stvar natanjčno. Pri glasovanji je bil predlog g. Nadliška soglasno sprejet.

G. Dolinar: Slavni zbor! nam tržaškim Slovencem manjka ene naj važnejih stvari, ktera pospešuje blagostanje, vtrjuje naš življ na obalih Adrije. Naši kmetje, podvzetniki, rokodeljci in trgovci potrebujejo večkrat denarja in ako nemajo posebnih prijateljev, primorani so se zateči v židovske roke, ker morajo ne le 10 od sto, ampak tudi 100 od 100 obresti plačevati in ko človek v take roke prides mora priti ob vse. Da se temu v okom pride, bilo bi dobro, da bi se ustanovila v Trstu po izgledu naših bratov Štajercev in Koroščev posojilnica, kakor je, na primer, v zilski Bistrici na Koroškem. Posojeval bi se, to se umeje samo ob sebi, na gotovino denar s primernimi obrestmi, s tem bi se ljudstvo rešilo židovskih rok in bi bilo v vsakej priliki prosto in samostalno. Moje menjenje je, da bi se začela ta ideja širiti mej našim narodom, da bi obrodila dober sad. Priporočam to gorko slavnemu zboru in vabim, da bi se še kedo drug oglasil in povedal svoje menjenje ali stavil kak predlog.

G. Doleneč: G. Dolinar je izrekel tu jako dobro misel, povsod imajo take banke, v Trstu ste dve taki, kteri imate danes velike kapitale. Take banke dajó tudi kredit svojim udom na gotovino, da se podpišejo 3 udje. Koliko bi to koristilo in kako bi si pomagali okoličani, ker bi se s tem pomnožilo materijalno blagostanje. Dala bi se narodu svoboda, in ne bilo bi se bati dolžnikov, kteri pri vsakej volitvi nadlegujejo svoje dolžnike. Poglejmo angleški narod, on si je samo s takimi zadrugami in društvi tako opomogel, da danes zapoveduje vsemu svetu, ker ima denar.

Žalibog da je pri nas mlačnost in da večkrat kak zavod daje slab izgled, tega pa se ne smemo strašiti. Tudi naše politično društvo, koliko udov več bi lahko imelo. Zatoraj je treba opominjati, delati in širiti zavest.

To društvo, ktero je g. Dolinar priporočil, tako nam je potrebno, ko ribi voda. Lahko je 50 gld. v obrokih plačevati, vsak bi lahko svoje denarje hranil na dobre obresti in s tem bi se pomagalo narodu in sebi.

Stavim predlog, da bi se začela misel splošno podpirati in da stvar odbor v roke vzame, nabira materjal, da se napravi posojilnica, ki ima podpirati kmeta, delalca, podvzetnika z denarjem proti primernim obrestim.

G. Sancin: To je lepa stvar, jaz bi predlagal, da bi g. urednik „Edinosti“ stvar v listu pojasnil in razširil idejo.

G. Doleneč: Moje menjenje je, naj se dá odboru naloga, da on po časnikih širi to misel.

G. Dolinar: Jaz se skladam popolnem s predlogom g. Doleneča.

Pri glasovanji je bil D. predlog soglasno sprejet in seja sklenena.

V Škedenji 5. maja 1878.

Domače stvari.

° Rojanska čitalnica vabi na veselico, katera bo dne 28. julija 1878. — Spored: 1. *Nabiranje oznanil*, komični prizor, sodelujejo gg. A. Wolf, T. Ižanski, G. Pikel in A. Uršič. 2. *Tombola*. 3. *Mutec*, vesela igra v 1. dejanji.

Osobe: Gospod Trdež, g. A. Wolr; Ana njegova žena, gospa K. Dolinarjeva; France nju sin, g. G. Pikel; Mimica njuna rejenka, gospodičina J. Hakljeva; Luka Francetov sluga, g. A. Ižanski; Doktor Skaza, g. A. Uršič.

4. Umetalni ognji. 5. Društvena zabava (ples). — Začetek ob 6 $\frac{1}{2}$ uri zvečer. — Vstopnina za ude — za neude 20 novčičev. Odbor.

° Odgovor naselnikom. Sredi umazane luže se valja pijanec, ter se jezi, da ljudje vidijo umazanega in pijanega, ki kriči in pove vse, kar trezov zamolči, vse, kar ima na srci. Nek tržaški laški list, kteri prinaša le zadeve laške vlade, o avstrijskih pa molči in prezira vse, kar je avstrijsko, ter je podoben zgoraj omenjenemu človeku, prinesel je članek z naslovom *agitacija*, v katerem se jezi, da avstrijski listi pišejo o rovarskem počenjanji primorskih lahonov in kaže s tem, ker zagovarja lahonske pustolovce, da je tiste stranke, ktera se poštemu Slovanu in Avstrijcu studi. Navadno se kača le s kačami družji in povsod se ogiblje človek ležišča ostudne golazni. Omenjeni lahonski organ tihotapno zanika vse demonstracije, še celo zapor koperskih študentov in sploh vse rovarske čine, ktere so napravili le pustolovci one stranke, ki čez Adrijo škilé.

Mi spoštujemo vsako narodnost in ne more se očitati Slovencem, da se surovo vedó i zanikujejo pravice, katero gredo Italijanom, kakor jih zanikujejo oni Slovencem. Da smo pa Slovenci na jadranskih obalah zvesti čuvaji državi in domovini, to smo dolžni uže za to, ker smo na lastni zemlji v domači hiši, zato bomo vselej z vsemi pripomočki zvesto in strogo branili domačo hišo, domače običaje, red in prostost; ptujca, ki gostoljubnost zlo rabi, bodemo krepko zavračali, da se bode učil spoštovati narod, kteri nema izdajskih sanjarij in se ga ne prijema ptuja laška kultura, naj se še tako prizadevajo nekateri rogovileži.

Da je tržaško politično društvo „Edinost“ vzelo v svoje področje tudi sosedno Istro, to je hvale vredno in naravno, da se postavi jez tihotapnemu počenjanju. Slabe namene ima ona stranka, katera se tega boji. Istra je slovanska zemlja, v njej pre-

biva slovanski rod, tega je potreba narodno probuditi in vtrditi v duševnem in materialnem stanju, in to naše društvo tudi stori ter se ne bode menilo za javkanje pijanca sredi umazane luže.

Ko človek skoz kako vas gre, primeri se, da lajajo psi za njim; kedor je moder, ne meni se, ampak gre svojo pot, naj laja pes kakor hoče. Prilika je bila dana pisatelju teh vrstic, da se je pogovarjal se stari Istranom, dražil ga je in skušal, da Lahi hočejo Istro in Trst imeti, pa stari možiček je odgovoril: Znam to, ali dragi moj, ako jo v resnici hočejo imeti, naj ponjo pridejo, še sem trden, znam sukati meč in prožiti puško, a videti nečem nobene laške stopinje v pesku naše zemlje. Naj premislijo vsi sanjači, kar je starec govoril, ker on ni sam tega menjenja, ampak vsi pošteni ljudje.

Nazadnje pa stavimo še eno prašanje: Kedaj so Slovenci petarde podlagali, plakate trosili po ulicah in jih brezimno pošiljali osobam? Čegavi so ti čini surovosti in tihotapnosti? — odgovor na to uže vrabci po strehah cvičé. Slovenci se ne odlikujemo v brezimnosti, ampak vsako naše delo ima na čelo firmo, ktera dela čast vsemu narodu.

Srčno in neustrašljivo po postavnem potu z odpertim vizirom bomo nadaljevali duševni boj v domači hiši, pa ne menili se za ptujca in petelinove njegove naskoke don Kišotove hrabrosti, tudi ne za kričečega pijanca v blatu in njegove duševne bolezni.

* **Madžari** so se pogodili z nekim angleškim parobrodskim društvom v Liverpoolu, da vsak mesec enkrat iz Liverpoola v Reko in nazaj vožnjo napravi. Društvo se je zavezalo, da bo samo nakladalo in izkladalo blago; s tem hočejo Llojdovemu društvu v Trstu konkurenco delati, ker bo ladija tudi vsa pomorska pristanišča mej Trstom in Reko obiskavali za znižano ceno. Gotovi smo, da se bodo Madžari blamirali in Anglež se bode v pest smijal, da jim je subvencijo izpulil. Reka pod madžarsko vlado nikdar ne bode cvetla.

* **Novo belgiško društvo** se je ustanovilo v Trstu; kakor se nam poroča, bode iz Ogerskega skoz Trst les izvaževalo po morji.

* **Branislav**, casopis v Oseku, priporočamo vsakemu, kateri je zmožen južnoslovanskega narečja, ker je edini hrvaški opozicijski list in je dobro uredovan.

* **Renegatstvo in polovičarstvo**. V Trstu brez okolice živi do 30 tisoč Slovanov, mej kterimi pa se nahajajo neki izjemki, ktere drugi narodi redko kedaj imajo. Da svet spozna take renegate, kterih se največ mej domačimi trgovci nahaja, objavljali bomo take, kteri so takrat Slovenci, kadar denar od Slovencev ulečejo in take, kteri so v pijanosti Slovenci, da narodu nečast delajo, tudi trezni se spoznavajo, in sicer uže na čelu kajti imena njih so pollaščena. Lepo je slovenske ime *Božič*, ako se ga kedo ne sramuje, zgubi pa svojo narodno veljavo, ko je pisano *Bosich* in kte-

rega nositelj po javnih krčmah baharijo in surovost prodaja, da se lahoni razgledujejo nad njim; če tudi je to ime laško telovadno društvo dičilo. Slovenci s Krasa in bližnjih krajev, ki hodite kupovat blaga v Trst, pazite dobro na firme nad prodajalnicami, kako so pisane in ako vidite kde *Bosich*, mislite si, da mora to ime od besede „bos“ izhajati, kadar je pa človek bos, gotovo ga bode ne samo po podplatih, časi tudi po črevih. Jaz bi ne svetoval k takim hodit kupovat blaga, ki se bojé slovenskega imena. Drugoč natančneji prerešujemo renegatstvo in polovičarstvo.

* **Prekanjena tatvina v Trstu**. Nek gospod se je pogodil z nekim mizarjem, da mu vse hišno orodje popravi in zlika, in res drugi dan pride nek človek rekoč, da je poslan od mizarja, ta mu izroči pobišno orodje, da ga odpelje, precej potem pa pride res mizar in ne dobi ničesa, ker mu je gospod povedal, da ga je uže nek človek od njega poslan odpeljal. Zdaj se je razjasnilo, da je bil ukraden.

* **Rogovljenje** tihotapnih italijančičev še ni pojenjalo, surovosti so še na dnevnem redu. Minoli teden je postavil nekdo na okno namestnišča petardo, ktero je policija odstranila in preiskala. To je cvet onc kulture, ktero nam silijo v okolico, toda brez vspeha, ne bode se več pollaščilo, zadošta imamo narastaja, ki se bode za nami krepkeji od nas branil.

* **Nesreča**. Dve mladi dekleti ste se kopale v kopeli, pa šli ste predaleč v morje in zagazile v globočino. Kopelni stražnik in nek pilot sta zvekla na kraj obe, pa ena je uže mrtva bila, drugo so s trudom oživili. Pazite pri kopanju, nesreča ne spi.

* **Krava** je umorila okoličana I. L. iz Verdele, ko jo je iz sežanskega sejma gnal v Trst. Splašilo jo je vojaško bobnanje, ko so vojaki blizu ceste vaje imeli; na rogé je moža nasadila, da je v malo trenotkih umrl. Vojaki so hitro priskočili nesrečnemu na pomoč, a bilo je uže prepozno.

* **Zblaznela** je neka 32 letna delalka na velikem trgu, da so jo morali v blaznico peljati.

Druga žena zblaznela je 38 letna kraševka na ulici v Trstu, ker je bila ljudem nevarna, morali so je v blaznico peljati.

* **Obesil** se je nek delalec, kterega so našli drugi dan. Vzrok samoumora ni znan.

* **Ustrelil** se je sredi ceste neki 38 letni pisar z revolverjem, pa se je tako slabo zadel, da zdaj v bolnici velike muke trpi; siromaštvo ga je do samoumora tiralo.

* **V vodnjak** je skočila 17 letna gospodičina na Verdeli; ob 10 uri zvečer je šla iz hiše, preskočila zid in drugi dan so mrtvo iz vodnjaka zvelkli. Bila je uže dve leti otožna in malo zmedena.

Matica Slovenska.

Ravno kar so dospele družbene knjige in sicer: Letopis I. in II. del. Naznanjam vsem č. gg. udom, da se dobivajo vsak dan, razen praznikov in nedel, knjige na železnici, dogana št. 7 morska stran, od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 6. popoldne. Naprošeni so tudi vsi č. gg. udje, kteri so z letnino zaostali, naj jo blagovolijo poravnati.

Ivan Dolinar
poverjenih „Sl. Matice“.

Književnost.

Stari Srbi i kojoj slovenskoj grani pripadajo Slovenci v gornjoj Albaniji i v Makedoniji ste dve brošurici v srbskem, tiskani v Belgradu. Ena, kakor druga je važna v sedanjem času, ko se na vse pritiske zavira napredek in svoboda Slovanstva. Priporočamo te dve brošurici vsem izobraženim Slovincem, ki so srbsčine zmožni.

Slovstvo in umetnost.

Materin blagoslov, igra s petjem. Tako se imenuje knjiga, katero nam je podal gospod Anton Klodič, deželni šolski nadzornik na Primorskem. Izdal jo je sicer v rokopisu uže leta 1868 pod naslovom „Novi svet“; a sedaj je polponem predeljana, tako, da je le malo starej podobna. Za predmet ima delanje predelske železnice, o katerej se je takrat sploh govorilo. Igra je v verzih in ima tri dejanja; vsi prizori se prav dobro vežejo tako, da je dejanje enojno i zanimljivo. Prispodobe posameznih osob so naravne, dejanja je polno; v nobenem prizoru ne nahajamo nič dolgočasnega ali pretiranega, zato i ker je ves izrek jednat, jezik lep i pravilen, nas je knjiga jako razveselila i zanimala. Priporočamo je tedaj živo vsem Slovincem.

Listnica uredništva. Gosp. I. S. Da, toda brati ga moramo poprej.

Važno naznanilo.

Podpisani ima nalogo prodati šolske klopi in velike računske deske (table) iz tržaske državne Gimnazije. Klopi in deske so še v prav dobrem stanu, čedne in primerne za šole na kmetih ter se dobé prav po nizki ceni. Podpisani je iz čistega rodoljubja to nalogo prevzel, da ustreže kmečkim šolam.

Tone Trobec.

Pri sv. Ivanu št. 424 pri Trstu.